

**KERİM GURBANPESOV'UN ÖLÜMÜNÜN 20.YILI ANISINA:
HAYAT HİKÂYESİ VE ŞİİRLERİ
Kerim Gurbanpesov's 20 th Death Anniversary:
His Life Story and Poems**

Metin ARIKAN*

Özet

Bu makalede, ölümünün 20. yıldönümünde kendi döneminin 'Mahtumkulu'su olarak bilinen Kerim Gurbanpesov'un hayatı hakkında bilgi verip şiirlerinden bazılarını aktararak onu hatırlamayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Türkmenistan, Türkmen Şairi, Kerim Gurbanpesov

Abstract

In this paper, we focus on Kerim Gurbanpesov's life and poems, who known as Mahtumkulu in his time. The goal of this research was to call attention to his life and poems on account of his 20th death anniversary.

Key Words: Turkmenistan, Turkmen Poet, Kerim Gurbanpesov

18.-19. yüzyıllarda teşekkül etmeye başladığı söylenen Klasik Türkmen edebiyatının temsilcileri Andalip, Azadî, Mahtumkulu, Kemine, Seyidnazar Seydi, Zelifî, Mollanepes'in yanında Doğu edebiyatı eserlerinin ve Rus edebiyatı vasıtasıyla tanışılan Batı edebiyatının kaynaklık ettiği Çağdaş Türkmen edebiyatının önemli temsilcilerinden birisi de Kerim Gurbanpesov'dur. Türkmenistan millî yazarı ve Mahtumkulu devlet ödülünün sahibi olan Kerim Gurbanpesov, 1929 yılında Türkmenistan'da, Aşgabat ili, Gökdepe ilçesinin Yılgın köyünde doğar.¹

Şiire olan sevgisinin 6-8 yaşlarında; yani çok erken devirde uyanmasında kendisi gibi şair olan babasının, amcası Şirnepes'in ve ilk öğretmenlerinin etkisinin olduğunu söyleyen şair, şiirlerindeki sosyal

* Yrd. Doç. Dr. Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü.

¹ Türkmen Edebiyatı tarihi ve klasik Türkmen şairlerinin hayatı ve şiirleri ile ilgili olarak bk. Fikret Türkmen, Gurbandurdi Geldiyev; **Türkmen Şiiri Antolojisi**, Türksoy Yayınları, Ankara 1995. Hıfzı Toz; **Türkmen Şairi Kerim Kurbannepesov, Hayatı, Ebedi Kişiliği ve Eserleri**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 1999. Mehmet Kara; **Türkmen Türkçesi ve Türkmen Edebiyatı Üzerine Araştırmalar**, Akçağ Kitapevi, Ankara 1998.

Ayrıca bk. Fikret Türkmen; "Mahtumkulu ve Tasavvuf Anlayışı", **E. Ü. Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi-I**, İzmir 1996, s. 9-23; "Günümüz Türkmen Şiirinin Önemli Temsilcilerinden Biri: Berdinazar Hudaynazarov", **Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi**, Sayı:3, Bahar 1997, s.20-32; "Türkmenlerin Göktepe Direnişi ve Bunun Halk Şiirindeki Akisleri", **XII. Türk Tarih Kongresi**, Ankara 12-17 Eylül 1994, TDK Basımevi, Ankara 1999, s. 385-416. Ahmet Bican Ercilasun; "Sözün Kanatlarında Uçan Şair: Mahtumkulu", **Makaleler – Dil, Destan, Tarih, Edebiyat** (Haz. Ekrem Arıkoğlu), Akçağ Yayınevi, Ankara 2007, s. 623-628. Abdurrahman Güzel, "Yunus Emre ve Mahtumkulu'da Ortak Motifler", **Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı**, Ankara 1998.

yönü babasının şiirlerinden, sevgi-aşk yönünü de amcası Şirnepes'ten aldığını ifade etmiştir.² Şair, şiirle ve kitapla tanışmasını şöyle anlatır: “Annem benim için dürüstlüğün, sadeliğin örneği olmuştu. Babam ise dürüstlük, açık gönüllülük, sadelik gibi özelliklerle şiir yazmayı seven bir insandı... Onun iki dolap dolusu eski kitabı vardı. Okumayı çok severdi. Elindeki kitapları akşamları bize okurdu... Babamın kitaba karşı olan sevgisi, farkında olmadan beni de etkiledi. İlkokul üçüncü sınıfta okurken okulumuzun fakir kütüphanesindeki kitapların hepsini okuyup bitirmiştım”.³

İlk şiirlerini 1939 yılında “Kolhozçı Sesi” gazetesinde yayımlar. İlk şiiri “Gızıl Goşun”dır (Kızıl Ordu) ve bunu yazdığında o henüz 10 yaşındadır. “Kolhozçı Sesi” ile aynı dönemde “Mıdam Tayyar” (Daima Hazır) gazetesinde, 1940’da “Tokmak” dergisinde, 1941’de “Yaş Kommunist” (Genç Komünist) gazetesinde şiirleri yayımlanır. 1942 yılında köy ortaokulunu tamamlar ve babasının vefatından sonra ailesi ile Tecen iline taşınır. 1945–46 yıllarında Tecen nehri yanında kurulmakta olan barajın inşaatında çalıştığı sıralar, “Zarpçı” ve “Tecengurluşık” (Tecen İnşaat) adlı ilçe gazetelerinde sorumlu sekreter olarak çalışır.⁴

1949–52 yıllarında önce Odessa, sonra ise Aşgabat’ta askerliğini tamamladıktan sonra, “Sovyet Edebiyatı” dergisinde çalışmaya başlar ve aynı dergide redaktör olur.⁵ Askerdeyken de yazmaya devam eden şairin 1951 yılında “Güycümin Gözbaşı” (Gücümün Kaynağı) adlı ilk eseri yayımlanır. Bu eser bazı eksikliklerine rağmen Türkmen edebiyatına yeni bir zihnin katıldığını duyurmuş olması bakımından önemlidir. Bu eserinden sonra 1953 yılında ikinci şiiri kitabı “Soldat Yüreği”ni (Asker Yüreği) yayımlatan şairin bu kitabındaki şiirler savaş yıllarıyla ilgilidir. Türkmenistan Yazarlar Birliği başkan yardımcılığı görevine getirildiği yıllarda Türkmen Devlet Üniversitesi’nde ikinci öğretimde de öğrenim görmektedir.⁶

1956–1966 yılları arasındaki dönemin çağdaş Türkmen şiirinin parlak dönemlerinden biri olduğunu ve bu dönemdeki şiirlerde deyimlere, atasözlerine geniş yer verilmesi ve çeşitli söz sanatlarının kullanılmasının Türkmen Türkçesinin işleyişine de katkıda bulunduğunu ifade eden Gurbandurdı Geldiyev bu dönemi bir yazısında şöyle anlatmaktadır: “Siyasi imajı ve çizgileri birinci planda tutan, sadece şekilde milliliğe dokunmayan ve özde millî renkleri solduran rejim, bu yıllarda biraz yumuşamıştır. Dönemin şairleri rejimin ya da rejimin tepesindeki adamın anlatıldığı kuru şiirlerden kısmen kurtulup, yaşadıkları ülkenin dokularını, halkın gönlündeki zenginliği ve inceliği duyarlı bir sembolizmle şiirleştirme fırsatı bulmuşlardır.”⁷

Kerim Gurbanepesov, 1958’de yayınlanan “Goşgular ve Poema” (Şiirler ve Manzume) kitabı ve 1960’da çıkan “Taymaz Baba” (Taymaz Dede) manzumesi ile ününe ün katar. “Taymaz Baba” Türkmen halkının o dönemdeki duygu, düşünce ve içinde buldukları durumu başarılı bir şekilde temsil etmiş, şair için de dönüm noktası olmuştur.⁸

Şair, 1961’de yazdığı “Ata ve Oğul” manzumesi ile de yankı uyandırır. 1962 yılında 2.Dünya Savaşı ve sonrasını anlattığı “Acı Günler, Süyci Günler” (Acı Günler, Tatlı Günler) ve 1965 yılında “Gumdan Tapılan Yürek” (Toprakta Bulunmuş Yürek) isimli eserleri yayımlanır. 1967’de çıkan “Kırk” adlı eserinde, kırk yaşına yaklaşan şairin hatıraları yer almaktadır. Aynı yıl içinde Türkmen edebiyatına katkılarından dolayı şaire “Türkmen Halk Yazarı” unvanı verilir. 1970 yılında da Türkmenistan’ın en büyük şairi Mahtumkulu adına verilen Mahtumkulu Devlet ödülünün sahibi olan şair, 1972’de “Ayal

² Bk. Hıfzı Toz, agt, s. 74.

³ Kerim Gurbanepesov; “Edebiyatçıların Sovallarına Coğaplardan”, **Edebiyat ve Durmuş**, Türkmenistan Neşriyatı, Aşgabat 1979, s.151–154 (Toz, agt, s.73).

⁴ Bk. Hıfzı Toz; agt, s. 75; Kerim Gurbanepesov, <http://www.tkm.8m.net>. 12 Eylül 2008.

⁵ Kerim Gurbanepesov; **Oylanma Bayrı, Goşgular ve Poema** (Düşünme Bayrı, Şiirler ve Manzume). Türkmen Dövlət Neşriyat Gulluğı, Aşgabat 2007, s. 4. (Redaktör: B. Taçmammedov).

⁶ Kerim Gurbanepesov, **Oylanma Bayrı, Goşgular ve Poema**, s. 4; Kerim Gurbanepesov, <http://gozyetim.com>. 12 Eylül 2008.

⁷ Gurbandurdı Geldiyev; “60. yıllardaki Türkmen Şiiri Hakkında Bilgiler”, **Kardaş Edebiyatlar**, S. 24, 1992, s. 11-18. (Mehmet Kara; age, s. 151.).

⁸ Bk. Hıfzı Toz; agt, s. 78, 315-316.

Taymaz Dede/ Gezen de oba, oba/ Taymaz gibi iyi dede/Bulamazsın./Bulamazsın./Bir otursan yanından/Kolay kolay kopamazsın./Böyle bir adam var desen de/Çok azdır, çok azdır/Sakal bıyık kar desen de,/Ağaç direk gibi zayıf desen de./Gençler gibi keyfi sazdır.

Bağşı” (Kadın Bahşı), 1973’de “Bahar Poeması” (Bahar Manzumesi) isimli kitaplarını yayımlar. 1974 yılında Gurbanpesov milletvekili seçilir ve ölene kadar bu görevine devam eder. Bu arada şiir yazmaya da devam eden şairin 1975’te “Ömür”, 1978’de “Toprak”, 1979’da “Menzil” isimli kitapları yayımlanır. Aynı yıl Sovyetler Birliği tarafından verilen “Halkların Barış Ödülü”nün sahibi olur. 1980’de “Tomus Yazgıları” (Yaz Yazıları) ve 1981’de “Edebiyat ve Durmuş” (Edebiyat ve Hayat) isimli nesirlerini içeren kitapları, 1983 yılında “Yedi Yaprak”, 1985’te tercüme kitabı “Dostluk Çemeni” (Dostluk Buketi), 1986’da “Vepa” (Vefa), 1987’de ise “Şahırın Gözi” (Şairin Gözü) yayımlanır. Kerim Gurbanpesov, çocuk edebiyatına da önemli eserler kazandırmıştır. Bunlardan ilki “Maşgala ve Mekdep”tir (Aile ve Okul, 1954). Bu alana ait diğer eserleri ise; “Yalta ve Bağt” (Tembel ve Baht, 1958), “Yaşacık Dostlarıma” (Gencecik Dostlarıma, 1956), “Gonurca” (1958), “Nazarcan’ın Pilcağızı” (Nazarcan’ın Kürekcigi, 1959), “Ös Saçım Ös” (Uza Saçım Uza, 1975) ve “Atalar ve Çağalar” (Dedeler ve Çocuklar, 1978) dir.⁹

“Düyn, Şu Gün” adlı eserini 1988 yılında yayınlayan şair, aynı yıl eylül ayının ilk günü hayatını kaybeder.

Kayum Cumayev, şair üzerine hazırladığı monografi de şairin edebî hayatını üç bölüme ayırır: Birinci dönemin, 1951 yılında yayımladığı ilk kitabı “Güycümin Gözbaşı”na kadar ki sürede yazdığı lirik şiirlerinden oluştuğunu söyler ve bu lirik şiirlerde daha çok “vatan” konusunun işlendiğine dikkat çeker. Bu şiirlerin kahramanları gençlerdir; fakat öğrenme isteği içindeki insanlardır. İkinci dönemi “Taymaz Baba” isimli manzumesinin yayınlandığı 1960 yılına kadar yazdığı şiirler oluşturur. Bu şiirlerdeki kahramanların da akılları fikirleri vatan sevgisi ile doludur. Bununla birlikte onlar memleketin geleceği ve geçmişi ile ilgilidirler, fikir üretirler. Bu ikinci dönem Gurbanpesov’un şairliğinin gelişmesi için temeller attığı dönemdir. Üçüncü dönem ise 1960’dan ölümüne kadar geçen dönemi kapsar. Bu dönem şairin zirveye çıktığı dönemdir. “Taymaz Baba”, “Ata ve Oğul”, “Ayal Bağşı”, “Acı Günler, Süyci Günler” gibi halkın gönlüne yerleşmiş lirik şiir ve şarkılar bu dönemde yazılmıştır. Son dönem eserlerinin konusu genellikle devrim sonrasında Türkmenistan ve Türkmenistan’daki gelişmelerdir. Şair bunları destansı bir şekilde işler. Aynı zamanda bu dönemde şiirlerindeki felsefi yapı ön plana çıkmıştır.¹⁰

Ahlak, felsefe, vatan sevgisi, emek, insan, savaş ve barış konuları onun şiirlerinde yer almış, işlediği konuların çeşitliliği yanında şairin kendi dönemini şiirine taşıması ona başarı sağladığı gibi, o dönemin şiir anlayışına da büyük katkı sağlamıştır. Şiirlerindeki kahramanlar, şairin millî duygularını taşıyor ve halkın dilini konuşuyorlardı. O, vatan ve halk sevgisini şiirlerine kahramanları vasıtasıyla yerleştirmişti. “Ömür”, “Toprak”, “Menzil” ve “Tomus Yazgıları” (Yaz Yazıları) adlı eserleri ile “Parhlılık” (Farklılık), “Yerin Güyci” (Yerin Gücü), “Kıncılık Hakda” (Zorluk Hakkında) gibi şiirlerinde bu konuyu işlemiştir. Şiirlerinde insanların iç dünyalarını dışa açıp bunu lirik bir şekilde işlemesi dikkatleri insanlığın yaşadığı sorunlara yöneltmiştir.¹¹

Kerim Gurbanpesov, bir şairin düşüncelerinin halkın düşünceleriyle aynı yöne bakması gerektiğini, halk ve şairin karşılıklı olarak bilgi alışverişinde bulunmasını savunur. Ona göre bu eserlerin kalıcı olmasının bir yoludur. Kerim Gurbanpesov, kendi yolunu sürekli başkalarından bir şeyler öğrenerek; fakat özgünlüğünü koruyarak çizmiştir. On beş yıl içinde başarıya ulaşmış, arzuladığı gibi eserleriyle kalıcı olmuştur. Hıfzı Toz’un da araştırmasında belirttiği gibi Gurbanpesov’a göre şairlik, sadece bir ad değil, eserleriyle topluma her dönemde yol göstermektir. Şiirlerinde eğri ile doğruyu ortaya koyabilmek için zıtlıklara önem veren şairin kendine has üslubu içerisinde, kendine özgü dili ve gramerinin olduğunu ifade eden araştırmacılar, aynı zamanda onun mizahi yönünün ve halk kültürü malzemelerine kendisinden de bir şeyler katıp kullanmasının başarısına etki ettiğini ileri sürerler. “Menin

⁹ Ayrıntılı bilgi için bk. Hıfzı Toz; **age**, s. 78-80.

¹⁰ Kayum Cumayev’in yanı sıra Oğulbabe Amandurdiyeva da şairin edebî hayatını şu şekilde bölümlere ayırmıştır: 1. Dönem: 1939-1960; 2. Dönem: 1960-1967; 3. Dönem: 1967-1988 yılları arasında şairin vücuda getirdiği edebî eserler (Bk.Toz; **agt**, s. 94-95).

¹¹ Bk. Oğulbabe Amandurdiyeva; **agt**, s. 5, 40 (Hıfzı Toz s. 84-85, 90).

Gelnim” (Benim Gelinim), “Bir Meyliste” (Bir Mecliste), “Uzunun Akılı Giç Gelermiş” şiirlerinde mizah unsurlarını görebiliriz.¹²

Ayrıca pek çok yabancı eseri Türkmen Türkçesine çeviren şairin çevirdiği yaklaşık 250 eser, Türkmenistan’da çeviri edebiyatının altın hazinesi olarak kabul edilir. Dünya edebiyatının ünlü temsilcileri olan C. Aytmatov, Nazım Hikmet, R. Gamzatov, M. Tank, E. Mejelaytis, S. Narovçatov ve M. Lukonin gibi yazarların eserlerini Türkmen Türkçesine çevirip okuyuculara “Tercimeler Kitabı” (Çeviriler Kitabı) adıyla hediye eder. Şiirleri pek çok yabancı dile çevrilen şairin, “Apat” (Afet), “Türkmenin” (Türkmenin), “Altın Biri” (Altının Biri) ve “Gumlu Gelin” (Kumsaldaki Gelin) gibi pek çok şiiri bahşılardan repertuarlarında yer almış, bestelenip dillerden düşmemiştir. Türkmen edebiyatının en güçlü yazarları Berdi Kerbabayev, Ata Govşudov, Rehmet Seyidov, Aman Kekilov ve Gara Seyitliyev ile beraber çalışmış, Gurbannazar Ezizov, Halıl Kuliyev, Annaberdi Agabayev, Nazik Annatıyeva, İtalmaz Nuriyev ve Bayram Cütdiyev gibi pek çok ünlü yazar tarafından da örnek alınmıştır.¹³

“Arzum, yüz yaşa şahit olmaktır,
Ancak uzak yaştan dileğim, murat,
Dertliye em, acize kuvvet vermezse,
Büyük bedbahtlıktır yüz yaş denilen şey,
Halk ne kadar yaşatırsa, o yaş kabulümdür.”

diyen ve kendi döneminin ‘Mahtumkulu’su sayılan Gurbannepesov’un zamansız ölümü hem Türkmenistan’da hem de Türkmenistan dışında büyük üzüntü yaratmıştır. Sosyal hayata ilişkin yazdığı şiirlerde sık kullandığı “vefa” duygusunu biz de ona karşı hissederek onu saygıyla anıyoruz.

---

¹² Bu konuda bk. Gurbandurdı Geldiyev, **agm**, s. 55–56; Oğulbabek Amandurdiyeva, **agt**, s. 2; Kayum Cumayev, **age**, s. 7 (Toz; **agt**, s. 88- 90)

¹³ Bk. **Oylanma Bayrı**, s. 4-6. <http://gozyetim.com>, 12 Eylül 2008.

Şiirlerinden Örnekler

YAZMASI ZOR GELEN ŞİİR

Tüm köy halkı bekliyor,
Herkes yola bakıyor.
Babası fısıldıyor:
“Gelir, gelir, gelir!”

Yengesi fısıldıyor:
“Gelir mi ki?! Kim bilir?”.
Ağabey teselli ediyor:
“Gelir ya, mutlak gelir!”.

Yeşil söğüdün gölgesinde
Yüzlerce insan susmuş, duruyor.
Kese yoğurtlu ak torbadan
Ekşi su damlayıp duruyor.

Toplandı dede - babalar,
Yakın ve uzak akrabalar.
Ne bir korna sesi var ne de coşku
Susmakta arabalar.

Geldi çeşitli arabalar
Kızıl, sarı, yeşil, ak.
Geldi beklenmeyenler,
Beklenen hâlâ ortada yok.

Güya hiç düşünmeden,
Konuşulanlar hakkında.
Ak kuş gibi uyuklayıp,
Ana yatıyor tabutta.

Kaldırılmayı bekliyor
Çok şey gören ağaç at.
Ana yatıyor üzerinde

Geniş alınlı, heybetli şahsiyet.

O ananın oğlunu
Bekliyor herkes.
Geldi tanıdık olan, olmayan-
Geldi ondan öncekiler.

...O hâlâ daha gelmedi,
Belki, şimdi yoldadır.
En sevdiği aracı
Uçak değil, “Volga”¹⁴ dır.

Fakat uçurmaktadır,
(Sanki) uçağa denk
Ondan düşmez geriye,
Hatta öne bile geçer.

...O hâlâ gelmedi,
Belki, şimdi yoldadır.
Ya da her iki eli de,
Kocaman masadadır.

Maşallah, büyük adam
Oldu artık o.
Yakında ise çok büyük
Makama oturdu o.

“Kaçmasın sakın!” deyip,
Oturuyordur yapışıp.
Güzel genç kızlar,
Çay getiriyordur, koşturup.

Özeldir önündeki,
Kuru üzümü, şekeri, çikolatası.
Ya da yeşil çayın keyfiyle,

---

¹⁴ Dönemin en gözde araba markası.

Yazıyordur yazısını.

Hayır, hayır, kendisi yazmaz,
Yazıyordur başkaları.
Dalkavuklar her sözüne,
Tutuyordur alkış.

O ise kendi yazmış gibi,
Gülümser, tebessüm eder.
Yazanlar onun yerine,
Utanır, büzülürler.

...Yirmi yıl bundan evvel
Bitirmişti yüksek öğrenimi.
Onu ona bitirten de
Tabuttaki azizeydi.

Güzün pamuk toplardı,
Kışın pamuk aklardı.
“Oğlum büyük okulda!”
Diye gururla söylerdi.

Su deposu yaptı, toprağı kazdı,
Dizine kadar çamura battı,
Kazancını biriktirip,
Gönderirdi ardından.

Oğlu için ak pamuktan,
Bir torbacık dikmişti.
Üçlüğünü, manadını (para birimi)
Bozukluğunu, kuruşunu.

Arttırdığı parasını
Attı onun içine.
Böyle - böyle kırk yaşında
Ak düşmüştü saçına.

Oğlu okulunu bitirdi
Ana hastalanıp yıkıldı.
O, o an okşuyordu,
Bir güzelin saçını.

Takardı ana parasıyla
Her parmađına bir yüzük.
Kulađına küpe,
Bileđine bilezik.

Sevişti, kucaklaştı,
Başkentten ev tuttu.
...Anasından utanmadı,
Ana ondan utandı.

Ana bazen başkente
Gezmeye geldiđinde.
Gelin dedi: “Defetsene
Bu pis kokulu kara bahtı!”

Oğul dedi: “Hoş olmayan
Kokun var can ana!
Bu zamanda temiz
Olmalı misafir, ana!”.

Ana dedi: “Ah can oğul,
Her ne kadar kötü koksak da
Büyümüştün, yetişmiştin
Bu kötü kokulu kucakta...”

Sonra ise gece boyu
Yatağında ağlardı.
Tan ağarır ağarmaz,
Trene doğru koşardı.

...Böyle böyle günler geçti,

Sırayla aylar geçti.
Yaptığı uğurlu geldi.
Hayat onu şımarttı.

Her sözünde bir oyun,
Her elde bir mendil
Bir yıldır oturmakta
Çok büyük masa başında.

Bir gün ise anası
Emanetini (canını) teslim etti...
Gelen telgrafı da
Masasında sakladı.

Onu eşinden başka
Göstermedi kimseye.
Karı - koca karar aldı:
“Gitsek olur, üçüne!”

...Tüm köyün gözü yolda,
Herkes onu bekliyor.
Babası fısıldıyor:
“Gelir, gelir, gelir!”.

Yengesi fısıldıyor:
“Gelir mi ki?! Kim bilir?”.
Ana sanki kıpırdıyor:
“Gelir yavrum, gelir, gelir”.

O sırada “Geliyor!” diye,
Ayaklandı bir ihtiyar.
Göründü yeşil alanda
“Volgaların” yeşili.

“Gelir dedim ya!” deyip
Kendine geldi babası.

Yanmış kara yüzünün
Arttı aydınlığı.

O vakitte yeşil “Volga”
Aşağı indi tepeden.
Gelecek adamın yerine
Şoför çıktı kapıdan.

“Bugün gelemeyecek
Acil bir işi çıktı...”
O an babanın gözlerinden
İki damla yaş aktı.

Yetmiş yaşına kadar
Ağlamayan ihtiyar.
Gözyaşını sildi de
Gülümsedi hafifçe.

Bu gülümseyiş ömür boyu
Çıkmaz benim yâdımdan.
Böyle korkunç gülümseyişi
Görmemiştım hiç bir insanda.

...Kaldırdılar ananın
Ak kuş gibi tabutunu
Bahar rüzgârı dalgalandırdı
Üzerindeki çuhasını.

Bıraktılar çukura
Ak saçlı bir dünyayı.
İçteki evin kapısına
İlettiklerinde anayı

İki omzunu dayayıp
Çukurun kenarına.
Hiç girmek istemedi

Girmesi gereken evine.

En son fırsatta bile
Öz oğlunu bekledi.
...Yazmaya yazdım, ancak,
Ağır geldi bu koşuk. (şiir)¹⁵

İKİ GÜÇ

Bir kız uğruna avaresin sen.
Sen onun uğruna her şeye hazır.
Daha kim olduğunu bilmezsin, ancak,
Onun uğruna ölüme gitmeye hazır.

Kız da avaredir senin uğruna,
Belki, o senden de avaredir.
Ancak o kızın da senin kim olduğundan,
Nereli olduğundan haberi yoktur.

Ararsın, bulursun, kucaklarsın bir gün.
Sevinçle hatırlarsın eski günleri.
Dersin: “O bensiz, ben ise onsuz
Nasıl yaşadık ki şimdiye değin”

Vardır hayatında daha bir keşif,
O keşif de, tam, o keşif gibi:
O da seni aşkı ile büyüler
O yanaklar gibi, o gözler gibi.
Ararsın, sen onu. Ancak kendin de
Layık olmalısın, o gözler gibi.

Layık olmazsan, dolanıp gider.
Layık olursan, muradına erersin.
Sonra önünde duracak güç yoktur.
Kudretin dağları delmeye yeter.

---

¹⁵ Bu şiiri çok beğendiğimizden buraya almayı uygun bulduk. Bu şiirin başka bir aktarması için bk. **Kültür Bakanlığı Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi**, C. 11, s. 313-316.

Yine kendine sorarsın: “Böyle kudretsiz
Nasıl yaşamışım, şimdiye kadar?”
Sevgili yâr ile sevgili hüner
Tahminen iki tane yürek olmalı.

İşte, böyle bir gövdenin içinde
Üç kalbin atmasını başarırın.
Ondan sonra bir tek dağı delmek değil,
Yeniden dağ yapmayı da, başarırın.

KENDİ KENDİMİZİ TANIMAK İÇİN KÜÇÜK BİR ANKET

Erkenden uyanıyorsun. Evin yerinde.
Keyfin güzel, canın sağ, Allaha şükür,
Komşudan bir dertlinin iniltisi duyuluyor.
İşte o durumda ne düşünürsün
Evindeki acayip sefayı mı
Yoksa o dertliye gerekli şifayı mı?

İşte, bir kurum. Başkanı – dostun,
İçeride ikiniz gülüyorsunuz kıs kıs.
Kapıda ise kırk kişi bekliyor.
İşte o durumda ne düşünürsün
Dostluktaki ilginç kudreti mi?
Yoksa kapıdaki sırayı mı?

Kapıda durdu tuğla yüklü bir araç,
Aracın şoförü bir kurnaz hırsız,
“Yarı fiyatına al bunu!” diyor.
İşte o durumda ne düşünürsün
Cebine yararlı kazancını mı?
Maneviyatına yararlı vicdanını mı?

İşte, et dükkânı. Satıcı – komşun.
Seçip alıp sana bir budu tartar.

Arkandakine ise sert bir kemik.
İşte o durumda ne düşünürsün
Kendine gösterilmiş hürmeti mi?
Ya da diğerlerine verilen zararı mı?

Gidiyor sokak boyu sakat bir gazi.
Sadece sakat değil, bir gözü de kör.
Sen ise “Volga” ile hızla uçuyorsun.
İşte o durumda ne düşünürsün
Mevkini mi, makamını mı, “Volga”nı mı?
Ya da seni Volga sahibi yapan “gazi”yi mi?